

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΓ'.

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρρονοται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἰτησία. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

28 Ἰουνίου 1887

Ἡ ΑΥΛΗ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ

Ἡ Κεττίγνη!... ὅποια ἀπογοήτευσίς διὰ τὸν περιηγητὴν, ὅστις μετὰ πολυῶν ἱππηλασίαν διὰ μέσου ἀποτόμων ὄρεινῶν ἀτραπῶν, διακρίνει τέλος μακρόθεν τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Μαυροβουνίου.

— Ἐκεῖ κάτω εἶνε! σοὶ λέγει ὁ ὀδηγός, δεικνύων κτήρια τινα ἐν τῷ μέσῳ μεγάλης πεδιάδος κυκλωμένης γύρωθεν ὑπὸ φαλακρῶν καὶ ἀγρίων ὄρεων.

— Ποῦ;... Καὶ τὸ βλέμμα διέρχεται ὑπὲρ τὰς ἀχυροσκεπεῖς στέγας τῶν πενιχρῶν οἰκίσκων, προσπαθοῦν νὰ ἴδῃ μακρὰν σκιαγραφουμένην πόλιν τινά.

Ἄλλ' εἰς μάτην! δὲν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο.

Ἐκεῖ εἶνε ἡ πρωτεύουσα τοῦ λαοῦ τούτου, τοῦ πεφημισμένου διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν φιλοπατρίαν του, τοῦ λαοῦ, οὐτινος αἱ πολεμικαὶ ἰαχαὶ τοσοῦτον σκληρῶς ἀντηχοῦσι ἐκάστοτε εἰς τὰ τουρκικὰ ὄτα. Ὁ ἀρχηγός τῆς ἀθλίας ταύτης κώμης πολλάκις ἐτάραξε τὴν ἡσυχίαν τοῦ πανισχύρου αὐτοκράτορος τῶν Ὁθωμανῶν.

* *

Ἡ πόλις σύγκειται ἐκ δύο ὁδῶν, σχηματίζουσῶν σταυρόν· ἡ σημαντικωτέρα αὐτῶν εἶνε προέκτασις τῆς ὁδοῦ τοῦ Καττάρου, ἀπολήγει δ' εἰς τὸ πανδοχεῖον ἢ *λοκάνδαρ*, ἄρρυθμον μονώροφον οἰκοδόμημα, πρὸ τοῦ ὁποίου τελειώνει ἡ πόλις. Οἰκοδομὴ μὲ ὄροφν εἶνε ἐξαιρέσις ἐν Κεττίγνῃ! Αἱ λοιπαὶ οἰκίαι εἰσὶν ἀπλαῖ καλύβαι, ἀποτελοῦνται ἐξ ἐνὸς καὶ μόνου διαμερίσματος, ὅπερ χρησιμεύει ἐν ταύτῳ ὡς ἐστιατόριον, μαγειρεῖον, κοιτῶν καὶ σταῦλος. Εἶνε δὲ ὀικοδομημένοι ἀκαλλῶς, διὰ λίθων ἀπελεκήτων καὶ χόματος· ἡ πορσελάνη καὶ ἡ ἀσβεστος εἰσὶν ἐντελῶς ἄγνωστοι. Εἰς πολλὰς οἰκίας, ἡ θύρα χρησιμεύει καὶ ὡς παράθυρον ἢ τὸ παράθυρον καὶ ὡς θύρα, ὅπως προτιμάτε. Ὁ ἰδιοκτῆτης δὲν ἐπρονόησε περὶ δύο ἐξόδων ἀφοῦ ἐν ἀνάγκῃ μίᾳ ἀρκεῖ εἰς αὐτόν.

Ἡ Κεττίγνη περιλαμβάνει ἐν ὄλῳ 80—100 οἰκίας καὶ κατοικεῖται ὑπὸ χιλίων ψυχῶν. Ἡ

πόλις ἔχει μῆκος 300 περίπου μέτρων, πλάτος δ' 100. Ἄξιόν τι λόγου μνημεῖον δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῇ, πλὴν ἴσως τοῦ μικροῦ ἐκείνου πύργου, τοῦ ἐγειρομένου ἐπὶ τῆς κλιτύος λοφίσκου, τοῦ πύργου τῶν *Krarlar*, ὅστις ἐπαναφέρει εἰς τὸν νοῦν τοσαύτας ἀπαισίους ἀναμνήσεις. Ἐν τῷ πύργῳ τούτῳ ἐξετίθεντο αἱ κεφαλαὶ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον φονευομένων Τούρκων. Ἐκτὸς τούτου δυνάμεθα νὰ μνημονεύσωμεν καὶ τὸ *Morasτήριο* προσκεκολλημένον ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ πανυψηλοῦ ὄρους Λόφτσεν, ὅπου κατοικεῖ ὁ μητροπολίτης, ὁ πνευματικὸς ἀρχηγός τῆς ἡγεμονίας, καὶ τὰ ἐρείπια τοῦ *Bigliardo*, ὅπερ χρησιμεύει σήμερον ὡς τυπογραφεῖον. Τὸ *Bigliardo* τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὀφείλει εἰς τὴν καταπληκτικὴν ἐντύπωσιν, ἣν ἐνεποίησεν ποτὲ ἡ εἰς Κεττίγνην μεταγωγὴ σφαιριστηρίου προωρισμένου διὰ τὸν πρίγκηπα Δανιήλ, τὸν προκατοχόν τοῦ νῦν ἡγεμόνος· πενήτηντα ἄνθρωποι ἐχρειάσθησαν πρὸς μεταφορὰν τοῦ γιγαντιαίου τούτου ἀντικειμένου, τοῦ ὁποίου οἱ γηραιότεροι τῶν κατοίκων τοῦ Μαυροβουνίου τηροῦσιν εἰσέτι τὴν μνήμην.

* *

Ἡ μόνη οἰκοδομὴ, ἣτις ἔχει ὄψιν κάπως πολιτισμένην, εἶνε τὸ καλύτιον. Ἀναμνηστικαὶ ἀστικαὶ τινας οἰκοδομαὶ τῶν περιχώρων τῶν μεγαλοπόλεων. Οὔτε σχέδιόν τι, οὔτε κομψότης καμμία. Φαντάσθητε κτίριον συγκείμενον ἐκ κεντρικῆς οἰκοδομῆς καὶ δύο συνεστραμμένων πτερύγων, περιφραγμένον δὲ πανταχόθεν διὰ τειχῶν. Τὸ ἐσωτερικὸν ὅμως εὐρίσκεται εἰς ἐντελῆ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐξωτερικόν.

Εἰσέλθωμεν εἰς αὐτό.

Διερχόμεθα ἀντιθάλαμον, διακεκοσμημένον διὰ πανοπλιῶν καὶ ἀνερχόμεθα εὐθυτενῇ καὶ ἀπότομον κλίμακα, φέρουσιν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, εὐρὴν τετράγωνον δωματίον πολυτελῶς διεσκευασμένον. Οἱ τοῖχοι καλύπτονται διὰ Γοβελινεῶν ταπήτων, ποικιλλόντων πρὸς ὠραία ἀνατολικά καταπετάσματα. Δεξιόθεν εὐρίσκεται, εἰς φυσικὸν μέγεθος, ἡ εἰκὼν τοῦ πρίγκηπος Δανιήλ, προκατόχου καὶ θεοῦ τοῦ Νικολάου, τῆς πριγκιπίσσης Δαρίγκας χήρας τοῦ Δανιήλ· ἀριστερόθεν δὲ αἱ εἰκόνες τοῦ Τσα-

ρου 'Αλεξάνδρου τοῦ Β', τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς αὐτοκρατείας τῆς Αὐστρίας, τοῦ βλαδῖκα Πέτρου τοῦ Β', τοῦ Μαυροβουνιώτου ἥρωος Μίρκου Πέτροβιτς πατρὸς τοῦ ἡγεμόνος, τῆς πριγκιπίσσης Μιλένας συζύγου αὐτοῦ κτλ. Πάσας τὰς εἰκόνας ταύτας ἔγραψεν ὁ διάσημος Τσέχος ζωγράφος Σερμάκ, ὅστις κατέστησε δημοτικὰς ἐν Εὐρώπῃ τὰς σκηνὰς τοῦ μαυροβουνιωτικοῦ βίου. Βλέπει τις, πρὸς τούτοις, ἐπιπλα καλλιτεχνικὰ, μεγίστης ἀξίας, κομψοτεχνήματα ἐκ πορκελάνης ἢ ὀρειχάλκου δωρηθέντα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπὸ Ρώσων μεγιστάνων, θαυμαστῶν τοῦ μικροῦ, ἀλλὰ γενναίου τούτου ἔθνους. Ἴδου αἴφνης ἐπὶ τινος τραπέζης λαμπρὸν ἀργυρότευκτον *σαμοβάρι* προσενεχθὲν εἰς τὸν ἡγεμόνα Νικόλαον ὑπὸ τοῦ πανσλαβιστικοῦ κομιτάτου, κατὰ τὸ εἰς Μόσχαν ταξεδιόν του, ἐν ἔτει 1869.

Δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν εὐρίσκονται δύο ἄλλαι αἴθουσαι, συνεχόμεναι πρὸς τὴν πρώτην, διακεκοσμημέναι δὲ μετ' ἴσης πολυτελείας. Ἀλλὰ ἐκ τοῦ ἀφειδοῦς τούτου πλοῦτου ἐλλείπει ἡ καλλιτεχνικὴ ἐκείνη διαρρῦθμις, ἡ δεξιότης τῆς συναρμογῆς, ἡ προσδίδουσα ἰδιάζοντα χαρακτηριστῆρα εἰς αἴθουσάν τινα. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ μαυροβουνιωτικὴ ἀγροικία ἐλάχιστα δύναται νὰ ἐκτιμῆσθαι τὴν σημασίαν τῶν ἀσημάντων ἐκείνων μικρολογημάτων, ἅτινα πολλάκις μεταβάλλουσι μικρὰν παρισινήν αἴθουσαν εἰς ἀριστοτεχνικὸν ὑπόδειγμα φιλοκαλίας.

Εἰσχωρῶν τις ἐνδότερον εἰς τὸ παλάτιον ὑφίσταται ἐντύπωσιν δυσπεριγράφτην. Ἐξ ἑνὸς αἰσθάνεται τις ἑαυτὸν ἐν μέσῳ τόπου ἀπολιτίστου καὶ κᾶπως μυστηριώδους. Ἡ βαρβαρότης περιβάλλει ὑμᾶς πανταχόθεν· αἱ οἰκίαι ἄς εἶδατε εἶνε οἰκοδομαὶ ἀρχαῖαι καὶ ὡς τὰ ἦθη τῶν ἐνοίκων αὐτῶν. Ἐξ ἑτέρου, εἰσδύοντες εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἡγεμόνος, εὐρίσκεσθε αἴφνης ἐν μέσῳ αἰθουσῶν πολυτελῶν, ὧν οἱ θαμῶνες ἐκφράζονται εἰς γλῶσσαν ἐλεκτὴν καὶ ὀμιλοῦσι τὴν γαλλικὴν, ἣν γινώσκουσι καὶ αὐταὶ αἱ μικραὶ ἡγεμονίδες. Νομίζετε ὅτι ἀναστρέφεσθε μετ' ἀνθρώπων πεπολιτισμένων καὶ ἀνευρίσκετε τὴν Εὐρώπην ἐν τοῖς λόγοις τῶν συνομιλητῶν σας, οἵτινες ἄς ἐρωτῶσι μετὰ συμπαθοῦς περιεργείας περὶ τῶν τελευταίων εἰδήσεων τῆς εὐρωπαϊκῆς πόλεως, ἐξ ἧς ἔρχεσθε.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ ὀμιλήσωμεν περὶ τοῦ ἐν τῷ παλατίῳ βίου ἄς ἐξετάσωμεν τοὺς ἐνοίκους αὐτοῦ.

*
* *

Ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἡγεμόνος πολλάκις περιεγράφη. Ἡ φωτογραφία καὶ αἱ εἰκονογραφημέναι ἑφημερίδες κατέστησαν δημοτικὴν τὴν ἀρρενωπὴν αὐτοῦ μορφήν. Ὁ Νικόλαος Πέτρο-

βιτς Νιέγος, ὃν ἐν Εὐρώπῃ καλοῦσι συνηθέστερον Νικίτην, ἔχει νῦν ἡλικίαν τεσσαράκοντα ὀκτὼ ἐτῶν. Εἶνε ἀνὴρ μὲ τρόπους ἐλκυστικούς καὶ ἦθος ἐλευθέριον καὶ εὐγενές. Εἶνε ὑψηλὸς καὶ κατὰ τι προγαστῶρ. Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου εἰσὶν ἐκφραστικὰ, ἡ κόμη δασεῖα καὶ μέλαινα, οἱ ὀφθαλμοὶ ὀξεῖς καὶ ζωηροί. Ἡ φωνὴ εἶνε γλυκεία καὶ συμπαθής. Ὁ ἡγεμὼν τρέφει μύστακας, φέρει δὲ καὶ παραγναθίδας, ὡς ὁ Τσάρος Ἀλέξανδρος ὁ Β'. Ἡ φυσικὴ αὐτοῦ ρώμη εἶνε φοβερά, ἡ σωματικὴ δὲ δεξιότης παροιμιώδης. Θεωρεῖται ὡς ἄριστος σκοπευτῆς καὶ ἵππεύς. Ἡ ἡγεμὼν φέρει πάντοτε τὴν ἐθνικὴν στολήν, συγχειμένην ἐκ τῆς γούνιας, λευκομάλλου χειριδωτοῦ χιτῶνος, καθήκοντος μέχρι γονάτων, ἀνοικτοῦ δ' ἔμπροσθεν, οὕτως ὥστε νὰ φαίνεται εἶδος σταυρωτοῦ ὑπενδύτου ἐρυθροῦ, καὶ πλατείας ἀναξυρίδος ἐξ ἐρέας κυανῆς. Ὡς κάλυμμα τῆς κεφαλῆς χρησιμεύει ἡ *κάπα*, εἶδος ἐρυθροῦ πῖλου ἄνευ γύρων, περιωφασμένου κατὰ τὸ ἄκρον διὰ μαύρης μετάξης. Τὸ ἐνδυμα τοῦτο φέρουσι πάντες οἱ Μαυροβουνιοὶ ἀπαρallάκτως, ποικίλλουσι δὲ μόνον ἡ δαψίλεια καὶ ὁ πλοῦτος τῶν κοσμημάτων, ἀναλόγως τοῦ φέροντος.

Ὁ ἡγεμὼν ἐξεπαιδεύθη ἐν Παρισίοις ἐν τῷ λυκείῳ τοῦ Μεγάλου Λουδοβίκου, γινώσκει δὲ ἄριστα τὴν γαλλικὴν καὶ τρέφει ζωηρὰν συμπάθειαν πρὸς τὴν Γαλλίαν. Τῷ 1860 ἐνυμφεύθη τὴν θυγατέρα τοῦ βοεβόδα ἡ ἀρχιστρατήγου Πέτρου Βούκοτιτς.

Ἡ πριγκίπισσα Μιλένα Νικολέβνα εἶνε ἡλικίας τεσσαράκοντα πέντε ἐτῶν. Τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς εἰσὶ λεπτότατα. Τὸ πρόσωπον περιβάλλεται ὑπὸ πυκνῆς μελαίνης κόμης, δύο δὲ μεγάλοι ὕγροι καὶ μαῦροι ὀφθαλμοὶ προσδίδουσιν αὐτῇ ἄρρητον θέλγητρον. Πρὸ δεκαετίας, ἡ ἡγεμονίς ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ περικαλλεστέρα ἐν Μαυροβουνίῳ γυνή, ἀλλὰ ἡ μητρότης—ἡ ἡγεμονίς εἶνε μήτηρ δέκα τέκνων (1)—ἡμαύρωσε κᾶπως τὸ κάλλος τῆς μορφῆς τῆς. Οἱ τρόποι τῆς εἰσι γλυκεῖς, προσηνεῖς, καὶ τὸ ἦθος τῆς δὲ συμπαθέστατον.

Ἡ πρεσβυτέρα τῶν τέκνων τῆς πριγκίπισσας Ζόρκα (Αὐγὴ) ἠτις ἐξεπαιδεύθη ἐν Πετροπόλει ἐνυμφεύθη τὸν πρίγκηπα Καραγεώργεβιτς, μνηστῆρα τοῦ σερβικοῦ θρόνου. Ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου, πρίγκηψ Δανιήλ, εἶνε νῦν ἐκκαιδεκαετίας. Εἶνε μείραξ εὐρωστος καὶ εὐφυής, πρὸς ὃν ὁ πατήρ του τρέφει ἰδιάζουσαν ἀγάπην.

Δὲν πρέπει νὰ προσδοκᾷ τις ὅτι ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μαυροβουνίου θὰ ἀνεύρῃ τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τυπικὴν καὶ γνωστὴν διαδοχὴν τῶν γεγονότων, τῶν ἀ-

Σ. Μ. Ἐσχάτως ἀνηγγέθη ὅτι ἡ πριγκίπισσα Μιλένα ἔτεκε καὶ ἄλλην θυγατέρα.

ναποσπάστων ἀπὸ τοῦ βίου τῶν ἄλλων ἡγεμόνων. Εἰς αὐτοὺς τὰ συμβούλια καὶ αἱ ἀκροάσεις, τὰ θέατρα καὶ αἱ διασκεδάσεις, ἡ περιωρισμένη τῆς αὐλῆς ἐθιμοτυπία· εἰς ἐκεῖνον, τοῦναντίον, ὁ ἐλεύθερος τῶν βουδῶν ἀήρ, ἡ καταφρόνησις τῆς εὐμαρείας, ἡ χαρὰ τοῦ ἀπροόπτου, ἡ εὐδαιμονία ἐν τῇ πατριαρχικῇ ἀνεξαρτησίᾳ.

Μετὰ τὴν ἔγερσίν του, ἥτις συνήθως γίνεται ἀργά, ὁ πρίγκηψ Νικόλαος μεταβαίνει εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, ὅπου ἡ ἐργάζεται κατ' ἰδίαν ἢ μετέχει τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου. Κατόπιν, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων του, ὁ πρίγκηψ περιέρχεται τὴν μικρὰν αὐτοῦ πρωτεύουσαν, οἰκίως δεχόμενος πάντα ὑπήκοόν του, ὅστις ἐπιθυμῆι νὰ τύχη ἀκροάσεως παρ' αὐτῷ, ὅπως τῷ ἐκθέσῃ τὰ παράπονά του. Πολλάκις ἡ ἡγεμονικὴ συνοδεία σταθμεύει πρὸ τοῦ δημοσίου ὄρατος· εὐρὺς κύκλος σχηματίζεται περὶ τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις καθήμενος, ὡς ἐν σκηνῇ τι τῆς Γραφῆς, ἐπὶ τοῦ χείλους, ἀκροᾶται εὐμενῶς τῶν ὑποβαλλομένων αὐτῷ αἰτημάτων.

Τὸ σύντομον οἰκογενειακὸν πρόγευμα, ὅπερ γίνεται περὶ τὴν μεσημβρίαν, διαδέχεται ὕπνος, παρατεινόμενος μέχρι τῆς τρίτης ἢ τετάρτης ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, τότε δὲ ὁ πρίγκηψ, καιροῦ ἐπιτρέποντος, ἰπέυει καὶ εἴτε μόνος εἴτε ἐν συνοδίᾳ μεγιστάνων τινῶν περιέρχεται τὴν πεδιάδα τῆς Κεττίγνης. Πρὸς τὴν ἐσπέραν ὁ πρίγκηψ ἐπανέρχεται ἐκ νέου εἰς τὴν πλατείαν τῆς πρωτεύουσας, ἐν ἧ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ἐπικρατεῖ ζωηρὰ κίνησις ἕνεκα τῶν ἀφικνουμένων ἐκ Καττάρου καὶ Ριέκας καὶ τῶν ὁμίλων τῶν ματαιοσχόλων, οἵτινες, μὲ τὸ τσιμπούκιον εἰς τὸ στόμα, ἐπιδεικνύουσι ἀλαζονικῶς τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ἀτόμου των, τὰ ἀποστίλθοντα ὄπλα των καὶ τὰς χρυσοκεντήτους στολάς των. Διὰ τοὺς ξένους ἡ Κεττίγνη κατὰ τὴν ὥραν ταύτην παρέχει πρωτότυπον θέαμα. Ὁ ὧραν δὲ δὲν μεσολαβήσῃ καιρὸς, ὅπως ἡ ἐντύπωσις ἦν λάβη τις ἐκεῖθεν ψυχρανθῆ ἐκ τῆς συναφείας πρὸς σκηνὰς ἤττον τερπνάς, ἀποκομίζει περὶ τῆς πρωτεύουσας τοῦ Μαυροβουνίου ἀνάμνησιν πλήρη θελγήτρου, ὅπως ἀνατολικῆς.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν γεῦμα, εἰς τὸ ὁποῖον παρακάθηνται ξένοι τινὲς καὶ οἱ ἀνώτατοι τῶν δημοσίων λειτουργῶν, ποικίλλει κάπως τὴν μονοτονίαν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου, ἀλλ' ἡ διάρκεια αὐτοῦ εἶνε βραχεῖα, καίτοι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐδεσμάτων εἶνε συνήθως μέγας, διότι ἡ ποιότης τοῦ γεύματος κρίνεται ἀναλόγως τῆς ποιικιλίας τῶν παρατιθεμένων φαγητῶν. Ἄρα τῇ ἀρχῇ τοῦ γεύματος δὲν εἶνε ἀσύνηθες νὰ κομισθῆ σακχαρόπηκτόν τι λίχνευμα. Ὁ ξένος ὑποθέτει δεκάκις ὅτι πρόκειται νὰ ἐγερθῶσι τῆς τραπέζης

μετ' ὀλίγον, ὅτε προσάγεται νέον ἔδεσμα, οὐ ἔπεται ἄλλο γλυκύπηκτον καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὁ ἡγεμὼν, διατηρῶν ἀκόμη ἐπιχωριάζοντα τινὰ ἔθιμα, δὲν ἐγγίζει πολλὰ ἐκ τῶν παρατιθεμένων ἐδεσμάτων, ἀλλὰ ζητεῖ τεμάχιον κοστραδίνας, ἧτοι κρέατος αἰγὸς καπνιστοῦ, — τοῦτο εἶνε τὸ ἐθνικὸν φαγητόν — ὅπερ καταβροχθίζει μετ' ὀρέξεως, καταλείπων τοὺς ἐπιζητήτους ὑπὸ τῶν γαστριμάργων μαγειρικοῦς συνδιασμούς εἰς τοὺς συνδαιτυμόνας του.

Ἄφου οἱ ἐπίσημοι κεκλημένοι, μετὰ βραχεῖαν ἐν τῇ αἰθούσῃ ἀνάπαυλαν, ἀποχωρήσωσιν, ὁ ἡγεμὼν καὶ οἱ οἰκῆοι τῶν Ἀνακτόρων μεταβαίνουν εἰς τὴν αἶθουσαν τοῦ σφαιριστηρίου καὶ τῶν παιγνιδίων. Ἐν αὐτῇ παραμένουσι μέχρι τοῦ μεσονυκτίου φυλλολογοῦντες τοὺς τελευταίους ἀριθμούς τῶν γαλλικῶν σατυρικῶν φύλλων, τέρψις τὴν ὁποίαν προθύμως διακόπτει ὁ ἡγεμὼν, ἵνα διηγηθῆ πρὸς τοὺς παρισταμένους εὐφυῆς τι ἀνέκδοτον ἢ ἀθῶον λογοπαίγιον. Ὁ πρίγκηψ, ὅστις ἐγείρεται λίαν βραδέως, κοιμάται δὲ καὶ τὴν μεσημβρίαν ἱκανὰς ὥρας, δὲν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην τοῦ ὕπνου· διὰ τοῦτο δὲ καὶ δὲν ἀποχωρεῖ εἰς τὰ δωμάτια του πρὶν ἢ ἐξαντλήσῃ ὅλας τὰς ἀπολαύσεις τῆς *καρამβόλας* ἢ τοῦ *οὐίστ*. Καθὼς πάντες οἱ Μαυροβούνιοι καὶ ὁ ἡγεμὼν των εἶνε παίκτης ἐμμανῆς. Ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ του δὲ ὡσαύτως ἀριθμεῖ ἀντιπάλους μεγάλης ἀξίας. Μεταξὺ αὐτῶν μνημονεύω τὸν ἐξάδελφόν του Στάγκον Ράδονιτς, ὅστις ἐσπούδασεν εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν τοῦ Ἁγ. Κύρου, ἐν Γαλλίᾳ, τῶρα δὲ διευθύνει τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς ἡγεμονίας. Εἰς τὴν αὐτὴν τράπεζαν, ἐκτὸς τοῦ διπλωμάτου, παρακάθηται καὶ ὁ Μπόγιο Πέτροβιτς, ἐξάδελφος τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις ἀπολαύει ἐν Μαυροβουνίῳ ἐξαιρετικῆς τιμῆς, διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀνδρείαν. Χάρις εἰς αὐτόν, εἰς αὐτόν καὶ μόνον, πολλάκις ἡ νίκη ἔσπεψε τὰ ὄπλα τοῦ ὀλιγαριθμοῦ τοῦ ἡγεμόνος στρατοῦ. Ἐἶνε ἀνὴρ τεσσαρακροντούτης περίπου, ἰσχνὸς τὴν ὄψιν, ἀλλὰ πεπροικισμένος δι' ἐκτάκτου σωματικῆς ρώμης.

*
*

Ἐκτὸς τῶν γευμάτων, τὸν ἀνακτορικὸν βίον φαῖδρύνουσι καὶ αἱ κατὰ καιροὺς τελούμεναι ἐπίσημοι τελεταί. Ἄλλοτε γεννᾶται νέον τέκνον τοῦ ἡγεμόνος, ἄλλοτε πανηγυρίζεται ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, τοῦ προστάτου τῶν Πέτροβιτς, ἄλλοτε πάλιν ἑκτακτόν τι πολιτικὸν γεγονός φέρει εἰς Κεττίγνην τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν μεγάλων δυνάμεων. Οὕτως ἑναυλοὶ εἶνε ἀκόμη εἰς τὴν μνήμην παντός Μαυροβουνίου αἱ λαμπραὶ ἑορταὶ αἱ δοθεῖσαι πρὸς τιμὴν τῆς διεθνοῦς ἐπιτροπῆς τῆς διαχαράξεως τῶν ὄριων.

Ὁ στρατηγὸς Κάουλβαρς, αὐτὸς οὗτος ὁ διαδραματίζων ἐσχάτως τόσον σημαντικὸν πρόσωπον ἐν Βουλγαρίᾳ, ἐξεπροσώπει κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην τὴν ρωσικὴν κυβέρνησιν.

* *

Αἱ μεγάλαί τελεταὶ τελοῦνται μετὰ πομπῆς, ἀγνώστου εἰς τὴν δυσμικὴν Εὐρώπην. Νύκτα τινὰ ἀφυπνίσθη βιαίως ὑπὸ φοβεροῦ πατάγου, παρεμφεροῦς πρὸς βροντήν. Ἐπειδὴ ἀφ' ἐσπέρας ἔπνεεν ἄνεμος σφοδρὸς, ἐνόμισα ὅτι ἐξερράγη θύελλα, ἐκ τῶν συνήθων ἐν Κεττίγγῃ. Ἀστραπαὶ φωτίζουσαι κατὰ διαλείμματα τοὺς τοίχους τοῦ δωματίου μου ἐκράτουν τὴν εἰκασίαν ταύτην. Ἡτοιμαζόμεν λοιπὸν νὰ κοιμηθῶ ἐκ νέου, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ θόρυβος ὄχι μόνον παρετίετο, ἀλλὰ καὶ ἐπετίετο, ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῶ τοῦ σκοποῦ μου. Ἐτεῖνα τὸ οὖς καὶ μετ' ὀλίγον ἐνόησα ὅτι δὲν πρόκειται παντελῶς περὶ καταιγίδος. Τί συνέβαινεν λοιπὸν εἰς τὰς τρεῖς τῆς πρωίας; Διηθύνθη πρὸς τὸ παράθυρον ἡ νύξ ἦτο ζοφερά. Λάμπεις ἀσυνήθεις φωτίζουσαι ἀγριωπῶς τὰς οἰκίας. Παρατηρῶ καλλίτερον, ἀκροῶμαι προσεκτικώτερον. Οὐδεμία ἀμφιβολία Ὁ κρότος προήρχετο ἐκ πυροβολισμῶν. Αἱ ἀστραπαί, τὰς ὑποίας ἔβλεπον, ἦσαν αἱ ἀναλαμπαὶ τῆς πυρίτιδος. Τί ἄρα γε συνέβαινεν εἰς τοιαύτην ὄραν; Οἱ πυροβολισμοὶ ἐξηκολούθουν ἀδιαλείπτως καὶ ἡ ἠχὴ τῶν πέριξ ὁρέων ἐπαναλαμβάνουσα αὐτοὺς ἐδιπλασίαζε τὴν ἔντασίν των. Αἴφνης εἰς τὴν συναυλίαν προστίθεται καὶ ὁ κῶδων τοῦ πύργου τῶν Κρανίων, μετ' αὐτὸν δὲ καὶ οἱ κῶδωνες τοῦ Μοναστηρίου. Βεβαίως ἐσκεπτόμην κατὰ φοβερὸν συμβαίνει. Ἐν τῷ οἰκίματι μου, ὅπου συνήθως σιγὴ βαθεῖα ἐπεκράτει μέχρι πρωίας, ἀναβαίνουν καταβαίνουν, περιπατοῦν, τρέχουν, ἀνοίγουν, κλείουν τὰς θύρας, ὀμιλοῦν, φωνάζουν. Οἱ πυροβολισμοὶ ἀντηχοῦσι καὶ ὑποκάτω εἰς τὸ παράθυρόν μου. Ἦτο πλέον τὸ ἄκρον ἄκρον. Ἐνδύομαι ἐν σπουδῇ καὶ πηγαίνω νὰ ἀνοίξω τὴν θύραν, ὅτε ἀκούω κάποιον ἔξωθεν κρούοντα. Ἦτο αὐλικὸς τις θεράπων, φέρων τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος:

— «Ἡ πριγκίπισσα ἐγέννησεν υἱόν».

Ὅπως ἀδαῆς τῶν μαυροβουνιωτικῶν ἐθίμων ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξηγήσω οἰκοθεν τὴν αἰτίαν τῶν πυροβολισμῶν. Οὕτω λοιπὸν ἐπανηγυρίζαν τὰς ἡγεμονικὰς γεννήσεις! Πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὁ ξένος ἔχει ἀνάγκη νὰ ἐθισθῇ πρὸς τοιαῦτα ἔθιμα. Ὁ πρῶτος πυροβολισμὸς ἐρρίφθη ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τοῦ παλατιοῦ. Οἱ Κεττίγγιοι δ' ἐνόησαντες τὴν σημασίαν αὐτοῦ, ἔσπευσαν ἀμέσως νὰ πανηγυρίσωσι, κατὰ τὸ σύνθηρος αὐτοῖς, τὸ ἐπίσημον γεγονός. Ἡ χαρὰ ἦτο τόσον μεγαλειτέρα, καθ' ὅσον ἐφοβοῦντο μὴ γεννηθῇ κόρη. Τὴν κόρην τὴν στέλλει ὁ διά-

βολος—τὸν υἱὸν δὲ ὁ Θεός. Ἡ μικρὰ ὑπόληψις ἧς τυγχάνει ἐν Μαυροβουνίῳ ἡ γυνὴ ἐξηγεῖ τὴν γνώμην ταύτην. Ἡ γέννησις κόρης εἶνε λυπηρὸν γεγονός, ὅπερ ὁ λαὸς θεωρεῖ ὡς τιμωρίαν οὐρανόπεμpton. Διὰ τοῦτο ὅσον μεγάλη εἶνε ἡ χαρὰ εἰς τὴν οἰκίαν ὅταν γεννᾶται υἱός, τοσαύτη εἶνε ἡ ἀπελπισία ἧτις εἰκονίζεται ἐπὶ τῶν προσώπων, ὅταν γεννᾶται κόρη. Ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει θεωρεῖται ὕβρις τὸ νὰ συγχαρῆ τις τὸν πατέρα. Ἐὰν ἐρωτηθῇ, ἐξομολογεῖται τὸ ἀτύχημά του μετ' ἀμνηχανίας καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οὕτως,

— Μὲ τὸ συμπάθειο κορίτσι.

Ὁ ἡγεμὼν ὑποβάλλεται καὶ αὐτὸς εἰς τὸν ζυγὸν τῆς τοιαύτης προλήψεως. Γεννωμένης αὐτῷ κόρης, ἐπὶ ἡμέρας καθίσταται ἀφάνης καὶ ἐπὶ ἑβδομάδας τὸ γεγονός τηρεῖται μυστικόν. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἄλλως, διὰ τὸν ἡγεμόνα ἡ πρόληψις συνεδιάζετο καὶ πρὸς πολιτικὸν λόγον. Ὁ πρίγκηψ Νικήτας, πατὴρ πολλῶν θυγατέρων, εἶχεν ἕνα μόνον υἱὸν καὶ διακαῶς ἐπέθυμει νὰ προλάβῃ πᾶν ἐνδεχόμενον, ἐξασφαλίζων θετικώτερον τὴν κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν διαδοχὴν τοῦ θρόνου αὐτοῦ μετὰ θάνατον.

***

Καὶ ἀφοῦ ἐξημέρωσεν οἱ πυροβολισμοὶ ἐξηκολούθουν, ἐξηκολούθησαν δὲ καὶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, μετ' ὅλας τὰς προσπάθειάς δυστυχῶς τινος σαλπικητοῦ, ὅστις ἐπανειλημμένως διὰ σαλπισμάτων ἐκάλει τοὺς κατοίκους νὰ καταπαύσωσι τὸ πῦρ.

Ἐν τῷ Μοναστηρίῳ ἐψάλη δοξολογία, διὰ τὸ εὐτυχὲς γεγονός. Ἐν τῇ πλατείᾳ διένειμον ρακὴν. Ἐῶθεν ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ ἦτο ἐπιποδός, ἀνακρούουσα ἀκαταπαύστως τὸν ρωσικὸν καὶ τὸν μαυροβουνιωτικὸν ὕμνον, ἀλλὰ ἐνεκα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν μουσικῶν, ὡς φαίνεται, ἡ ἐκτέλεσις αὐτῶν ἦτο μᾶλλον ἐπιφογὸς ἢ τὸ σύνθηρος. Ὁ μουσικὸς οὗτος θιασος, πρὸ διετίας ἢ τριετίας συσταθεὶς, διελύθη ἀμέσως κατὸ πῦρ τοιαύτη ἦτο ἡ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην μαρτυρηθεῖσα παρ' αὐτοῦ θορυβώδης ἀνεκάντης. Μετὰ μεσημβρίαν οἱ νέοι ἐξετέλεσαν διάφορα παιγνίδια, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ περιεργότερον ἦτο τὸ ἐξῆς. Ἐκατοστὺς ἐξ αὐτῶν κατέλαβον λόφον τινά, ἀνετέθη δ' εἰς ἕτερον ἀγῶνα νὰ τοὺς ἐκτοπίσῃ ἐκεῖθεν. Ἐκάτερον τῶν στρατοπέδων εἶχεν ἰδιαιτέραν σημασίαν, ἣν ἔπρεπε μετ' ἡρωϊσμοῦ νὰ διαφυλάξῃ. Πράγματι δὲ ὁποῖον σθένος, ὁποῖα ζεῖσις, ὁποῖος ἐνθουσιασμός, ἀνεπτύχθη κατὰ τὸν ἀγῶνα! Ἡ πλαστὴ αὐτῆ μάχη ἠδύνατο νὰ δώσῃ ἰδέαν ἀκριβῆ περὶ τῶν μαυροβουνιωτικῶν πολέμων. Ἡ Κεττίγγη ἐστὶν μαυροβουνιωτικὴ ὀλόκληρος πανταχοῦ ἐκυματίζον. Πλαταγοῦσαι εἰς τὴν δροσερὰν αὐραν, ἡ ρωσ-

σική καὶ ἡ μαυροβουινική σημαία. Τὴν ἐσπέραν ἐφωταγωγῆθη ἡ πόλις. Εἰς ἕκαστον τῶν παρθύρων δάδες καὶ φανοί, εἰς τὰς ὁδοὺς δὲ καὶ τὴν πεδιάδα μεγάλαι πυραὶ. Ἀλλὰ τὸ γραφικώτερον θέαμα παρῆχον αἰ μεταξὺ τῶν πτυχῶν καὶ ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων ἀνημμέναι πυραὶ.

Τὸ βάπτισμα ἐγένετο ἕνα μῆνα κατόπιν. Ὑπῆρξε δὲ ἀφορμὴ νέων ἀναριθμητῶν διασκεδάσεων. Ἀνάδοχος ἦτο ὁ μέγας δούξ Τσάρεβιτς, ὅστις ἔκτοτε ἐγένετο ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος Γ' καὶ ὁ ὁποῖος ἀντεπροσωπεύθη, κατὰ τὴν περίστασιν ἐκείνην, ὑπὸ ἀνωτέρου τινὸς ὑπαλλήλου, τοῦ κόμητος Τσερεμέτιεφ. Ὁ πλοῦσιος οὗτος ἀριστοκράτης μοὶ ἐφάνη πολὺ ἐκπλαγῆς ἀπὸ τὴν ἀπίστευτον πενιχρότητα τῆς πρωτευούσης τοῦ Μαυροβουνίου Ἡ ἀνάδοχος δι' ἀντιπροσώπου παρασταθεῖσα καὶ αὕτη ἦτο ἡ μεγάλη δούκισσα Μαρία τοῦ Ἐδιμβούργου.

Τὸ βάπτισμα τῶν ὀρθοδόξων διαφέρει τοῦ τῶν καθολικῶν κατὰ τοῦτο, ὅτι τὸ νεογνόν, ἀντὶ νὰ ραντισθῆ ἀπλῶς δι' ἀγιάσματος, βυθίζεται ὀλόκληρον ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Κακόβουλοί τινες δὲ ἐκ τοῦ ἔθιμου τούτου λαμβάνοντες ἀφορμὴν, λέγουσιν ὅτι οἱ Μαυροβούνιοι, χάρις εἰς τὸ βάπτισμα, δὲν ἀποθνήσκουσιν χωρὶς νὰ λουσθῶσιν ἀπαξ ἐπὶ ζωῆς των.

Ἐν τοῖς Ἀνακτόροις κατέβαλον πᾶσαν προσπάθειαν, ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, ὅπως ὁ κόμης Τσερεμέτιεφ λησμονήσῃ τὴν ἐν Πετρούπολει διαρροὴν καὶ ἀπέλθῃ τῆς ἡγεμονίας μετ' εὐαρέστων ἐντυπώσεων. Λαμπρὸν γεῦμα διὰ τριάκοντα πέντε δαιτυμόνας παρετέθη μετὰ τὴν τελετὴν τοῦ βαπτίσματος. Ἐπὶ τούτῳ πεφημισμένος μάγειρος εἶχε μετακληθῆ ἐκ Νεαπόλεως, τὰ ἐκλεκτότερα δὲ τῶν ὄψων ἐχομίσθησαν ἐκ Τεργέστης καὶ Βιέννης. Ὁ οἶνος τοῦ Πομπάρ καὶ ὁ καμπανίτης ἔρρευσαν τόσον δαψιλῶς, ὥστε μετὰ τὸ γεῦμα πολλοὶ τῶν ἀνωτάτων λειτουργῶν τοῦ Μαυροβουνίου ἀφοφῆτὶ κατεκυλίσθησαν ὑπὸ τὴν τράπεζαν...

(Μετάφρασις)

Δ. Γ. Κ.

Ο ΕΜΠΡΗΣΤΗΣ

(Μυθιστορία ἠλ. Βερτέ.—Μετάφρασις Α. Β.)

[Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον].

Ἐν τῷ δωματίῳ αὐτῷ, ὅπερ δὲν περιεῖχε κατὰ τὸ φαινόμενον ἄξιόν τι προσοχῆς, ἐπίστῃσεν τὴν προσοχὴν τοῦ ἐνωμοτάρχου καὶ τῶν παρισταμένων εἰς πολλὰς δέσμας κανναβοξύλων, ὧν τὰ ἄχυρα ἦσαν κατ' ἰδίον τινὰ τρόπον παρεσκευασμένα, ἔφερον δὲ προσκεκολλημένον εἰς τὸ ἄκρον μικρὸν τεμάχιον ὕσκακς.

Καὶ τοὶ ὅμως ὁ Νοέλ ἐθεώρει σπουδαιοτάτην τὴν λεπτομέρειαν ταύτην, οἱ ἄλλοι ἐθεώρουν ἀλλήλους ἐκπληκτοί.

— Καλά, ἠρώτησεν ὁ χωροφύλαξ, στρέφω τὸν μύστακά του, τί σημαίνουν αὐτά;

— Σημαίνουν, κύριε, ἀπήντησεν ὁ Νοέλ, ὅτι τὰ κανναβοξύλα τοιοῦτοτρόπως παρεσκευασμένα καίουν σιγά, χωρὶς μυρωδιᾶν οὔτε καπνόν, καὶ παρέχουν ἐπομένως μεγάλην εὐκολίαν εἰς μερικοὺς ἐνόχους διὰ ν' ἀνάψουν πυρκαϊάν. Προσθέτω δέ, καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζετε βεβαίως, ὅτι κατὰ τὰς ἀνακρίσεις αἱ ὁποῖαι ἐγείναν περὶ διαφόρων πυρκαϊῶν τῶν περιχώρων, δις ἢ τρίς ἀνεκαλύφθησαν τοιαῦται δέσμαι κανναβοξύλων, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶχον ἐντελῶς κατῆ...

Ὁ ἐνωμοτάρχης ἀνεπήδησεν, ὡσεὶ θέλων νὰ καταδύσῃ τὸ πάτωμα διὰ τῶν βαρέων αὐτοῦ ὑποδημάτων.

— Ἀλήθεια! ἐρώνησεν ἀλλὰ τότε, διάβολε! εὐρισκόμεθα μέσα εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ φρικτοῦ αὐτοῦ ἐμπρηστοῦ, ὁ ὁποῖος καταστρέφει τὸν τόπον;

— Τὸ πρᾶγμα μοῦ φαίνεται πιθανόν.

— Τότε πρέπει νὰ μάθωμεν ποῖος ἔρχεται ἐδῶ καὶ ἐτοιμάζει τὰς σατανικὰς αὐτὰς ὕλας;

— Ἐγὼ, εἶπεν ὁ Νοέλ, εἶδα σήμερον ἐδῶ δύο διαφορετικὰ πρόσωπα, τὸν σχινοβάτην καὶ τὴν Φακινέταν.

— Τότε λοιπὸν εἶνε εἰς τῶν δύο, ἴσως καὶ οἱ δύο.

— Νομίζω ὅτι συνεννοοῦνται εἰς τοῦτο καλλίτερα παρὰ εἰς ἄλλα πράγματα· εἶπειτα, καὶ ὁ σχινοβάτης φαίνεται ὅτι ἤλθε ἐδῶ μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ εὔρῃ τὴν τρελλήν.

— Τότε λοιπὸν αὕτη εἶνε ἔνοχος τῶν πυρκαϊῶν;

— Ἄς μὴ βιασθῶμεν νὰ κατηγορήσωμεν τὴν δυστυχῆ... Ἐν τοσοῦτῳ, ἀνάγκη νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι ἔρχεται συχνάκις ἐδῶ, καὶ ὅτι πολλαὶ δέσμαι τοιαῦται, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἐκεῖ, ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν πλάκα, πρὸ ὀλίγων στιγμῶν, ἐλειψαν ἔκτοτε.

— Θὰ τὰς ἔκρυψεν εἰς τὸ φόρεμά της, εἶπεν ὁ χωροφύλαξ, καὶ ἴσως ἐτοιμάζει πάλιν τίποτε... ὁ διάβολος νὰ τὴν πάρῃ! θὰ τὴν κινήσω, καὶ θὰ τὴν συλλάβω πρὶν προφθάσῃ νὰ ἐκτελέσῃ τὰ βρωμερὰ σχέδιά της.

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀπήντησεν ὁ Νοέλ, ἀλλὰ δὲν εἶνε βία, νομίζω, ἐνωμοτάρχα· ἡ γυναῖκα αὕτη ἤμπορεῖ νὰ ἦνε ἀθῶα. Ἄν ἦνε ἔνοχος, ἤμπορεῖ νὰ ἔχῃ συνεργούς. Ποῖος ἤξεύρει μάλιστα, μὴ χρησιμεύει ὡς ὄργανον κανενὸς κακούργου, χωρὶς νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῶν πράξεών της. Ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν ὠρμῶς, καὶ μόνον ἐμπειροὺς ἀνακριτῆς ἤμπορεῖ νὰ λάβῃ μέτρα ἀποτελεσματικά... Ἀφήσατε λοιπὸν